

ZAJZON NORBERT (Buda-pest): „Az *ÉT* ez évi 36. számának Látogatóban rovatában megjelent, az *ELTE* ásványtárát és biológiai gyűjteményét bemutató írásukhoz mellékelt képanyaggal kapcsolatban két észrevételem is lenne. A jobb alsó sarokban látható képen (»az ásványgyűjtemény egyik szép darabja«) valójában egy cölesztin (stroncium-szulfát) ásvány látható, pontosabban egy geodát – ásványokkal részben kitöltött

gömbölyded kőzetüreget – kitöltő cölesztin-kristályhalmaz. A felső kép alatt XIX. századi köztelmikroszkóp megnevezése olvasható, a felvételen azonban valójában egy reflexiós goniométer látható, amely a köztelmikroszkóppal szemben (amely a kőzet szerkezeti, szöveti és összetételbeli tulajdonságait szolgált vizsgálja) az ásványok kristálylapjai által bezárt szög mérésére alkalmas.

Köszönjük a pontosítást, a hibát – őszinte sajnálatunkra – szerkesztőnk követte el: a szerző által precízen megadott képaláírásokat elkeverte, és a szerző távollétében emlékezetből pótolta – sajnos, rosszul. Reméljük, nem tévedünk, amikor a Természettudományi lexikon idézve hozzátesszük: a kristálylapok által bezárt szög meghatározására szolgáló eszköznek, a goniométernek két fő típusa van: a kontakt (érintkezési) szögmérő és a tükrözési (reflexiós) szögmérő, ez utóbbi, ennek is egykoros változata látható a képünkön.

MEZEY ISTVÁNNÉ (Buda-pest): „A *Korséta* fotómasinával című nyári játékkal véletlen egybeesés okán küldöm Önöknek a mellékelt értesítőt. Az *ÉT* 2002/27. számában megjelent első feladvány sze-

replője az a Wekerle Sándor volt, akinek érdekes szerepe volt Csillaghegy történetében is. Az értesítő érdekes tájékoztatás Csillaghegy múltjából. A település 1896 és 1900 között létesült tisztviselők, iparosok, kereskedők közreműködésével Wekerle Sándor külbirtokából,

Kissingpusztából. A telep lakói közül valaki valamikor 1926-28-ban felkérte, megbízta az akkor már szétesett királyi család gyermekeinek vezetőjét, dr. Zsámbéki Pál tiszteletes urat

egy templom építésével. Ez meg is történt, kedves kis templomunk felépült a csillaghegyi iparos-kereskedő társadalom magas összegű támogatásának jóvoltából is. Hangsúlyozom, iparos-kereskedő társaság, akik az egyetüket Polgári Körnek nevezték, de ez nem azonos a mostanában szerveződött polgári körökkel. Ez az önszerveződés akkoriban azért volt fontos, mert nem az arisztokrácia különleges, zárt közössége volt, hanem Csillaghegy polgáraié. Sok jó rendezvényünk volt, bálók, tánc- és olvasóestek, az épületben természetesen épp úgy helyet kaptak a német (sváb), a szerb, a bolgár nép ideszármazottjai, mint a magyar anyanyelvűek. Soha nem volt téma, ki milyen országból került ide. Sajnos, a második világháború szétzilálta kedves összejöveteleinket, 1950-től pedig már nem is létezhetett. Most, hogy újraéledt, néhány lokálpatrióta öslakos »aranypolgár« lett – én is az vagyok.”

Gratulálunk aranypolgári címéhez és a játékunkban elért eredményéhez. Köszönjük a kiegészítést: a nevezetes eseményről az *Óbuda évszázadai* című kötet is csak ennyit ír (392. o.): „Néhány lelkes kezdeményező és önzetlen hívó közreműködésével 1928-ban felépült egy kis templom, amelyet az év december 2-án fel is szenteltek.”

KRÓNIKA

www.mtmuhely.hu

Kéri B. Ferenc jezsuita természettudós, csillagász, műszerkészítő **300 éve, 1702. október 10-én** született a Szabolcs (ma Zemplén) megyei Kenézlőn. 17 éves korában belépett a jezsuita rendbe. Tanulmányait a nagyszombati egyetemen és Bécsben folytatta. A filozófiai és teológiai doktorátus megszerzését követően előbb Szakolcán görög nyelvet, Nagyszombatban filozófiát és teológiát tanított, majd Grazban és Bécsben volt tanulmányi felügyelő és cenzor. Ezután Budán, Kassán és Nagyszombatban – ahol 1736-ban végleg letelepedett – a papnevelde előjárója volt. 1736-tól matematikát tanított a nagyszombati egyetemen, és két ízben rektori tisztséget is viselt. Első rektorságának idejére esik a maga korában rendkívül jól felszerelt egyetemi csillagvizsgáló alapítása, amelynek felépítésében Weiss Ferenc mellett Kérinek is nagy szerepe volt. 1752 és 1756 között négy fizikai tárgyú

dolgozata jelent meg: három „dissertatio”-ja a mechanikával, a nyegyedik a fényről foglalkozik. Értekezéseiben a mechanika akkoriban vitatott kérdéseit tárgyalja, feltevéseiben Descartes filozófiája és éterhipotézise, illetve Newton felfogása közt ingadozik. A fényről szóló dolgozata érdekes példája a kartézianus fényelmélet és newtoni emissziós elmélet összeegyeztetésére. Igen modern szemlélettel próbál választani a „részesecske” vagy „hullám” kérdéskörében.

Egyik legmaradandóbb értéke távcsőépítési tevékenysége: az 1730-as évektől homorú távcsőtűk-rök fémanyagának előállításával és csiszolásával kísérletezett. Az ő távcsövei voltak az 1756-ban rendezett nagyszombati Egyetemi Csillagvizsgáló első műszerei. Körtársai által nagyra tartott, külföldön is megbecsült tudósként hunyt el 1768. december 1-jén Nagyszombatban.

Szerkeszti:
KISS CSONGOR

A köeszközök alakja, kidolgozásuk módja bizonyítja a szakember számára a Neander-völgyi típusú ember kezé nyomát. E szerszámok között főként lándzsahegyeket és bőrvakarókat találunk. Hiányoznak még a későbbi korokból jól ismert nyílhegyek és csontból készült varrótütek. Ebből következtethetünk a vadászat módjára és arra, hogyan készítették ruházatukat. A régészeti és természettudományi tárgyak megadják alapismereteinket, s ezeket kibővíthetjük ama tapasztalatokkal, amelyeket a néprajz szakemberei gyűjtöttek a mai kezdetleges népek társadalmáról. E kettőből állt össze a fenti életkép. Hazánkban számos más ősemberlelőhely is van. A legnevezetesebb talán a Szeleta-barlang. Ha boltozatos nyílása elé állunk, éppen leláthatunk a lillafüredi szálló tetejére. Egy-egy vidám társaság néha felkapaszkodik a meredek, sziklás oldalon a Szeletához is. (**Hogyan tárják fel az őstársadalmak életét?, 1952. október 1.**)

A földgázfogyasztás évszakonként változik. A vezetékhálózat üzemeltetése folyamatos és egyenletes szállítás mellett gazdaságos. Ezt úgy oldják fel, hogy a nyári gázfelesleget télire a fűtőközpontok közelében tárolják. A Szovjetunióban 1975-ig évi 22 milliárd köbméter földgáz föld alatti tárolására rendezkedtek be. 1980-ig további 25 föld alatti gáztároló létesült, és akkor a tárolható gázmennyiség eléri a 44 milliárd köbmétert. A Szovjetunióban jelenleg egyedül a szénhidrogén-kutatásban több mint 100 ezer ember dolgozik. Munkájuk eredményeként 1966 és 1969 között – tehát négy év alatt – két szuperóriás és négy óriás kőolajmező, illetve huszonegy szuperóriás földgázmező vált ismertté. A kőolajtermelés fejlődésével lépést tartott a kőolajat feldolgozó ipar is. A petrokémiai iparnak a földgázt hasznosító ága azonban éppen a földgáztermelés rendkívüli eredményeinek köszönhetően most indul igazán fejlődésnek. (**Óriásmezők Nyugat-Szibériában, 1977. október 14.**)